

Pažeidimai įgyvendinant projektus

Iveta Slaboševičiūtė

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Pristatymo turinys

1. PAŽEIDIMAS

2. VEIKSMAI IKI ĮTARIMO APIE PAŽEIDIMĄ REGISTRAVIMO

3. ĮTARIMAS APIE PAŽEIDIMĄ

4. SPRENDIMAS DĖL PAŽEIDIMO

5. FINANSINĖ KOREKCIJA

1. PAŽEIDIMAS

Pagrindiniai teisės aktai

ATSAKOMYBĖS IR FUNKCIJŲ PASKIRSTYMO TARP INSTITUCIJŲ,
ĮGYVENDINANT 2014–2020 METŲ EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ
INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMĄ, TAIŠYKLIŲ* (TOLIAU – TAIŠYKLĖS)
9.3.7 P.

1

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS 2013 M. GRUODŽIO 17 D.
REGLAMENTAS (ES) NR. 1303/2013 (TOLIAU – REGLAMENTAS)

2

PROJEKTŲ ADMINISTRAVIMO IR FINANSAVIMO TAIŠYKLIŲ**,
(TOLIAU – PAFT), 25 SKIRSNIS „PAŽEIDIMŲ TYRIMAS“

4

GAIRĖS***

5

PAFT 7 PRIEDAS „SU PAŽEIDIMU SUSIJUSIŲ NETINKAMŲ FINANSUOTI
PROJEKTO IŠLAIDŲ APSKAIČIAVIMO TVARKOS APRAŠAS“

* Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 528;

** Patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316. Techninės paramos projektų atveju yra taikomos Techninės paramos administravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1K-337, 8 skirsnis „Pažeidimų tyrimas ir nustatymas“.

*** Europos Komisijos 2019 m. gegužės 14 d. sprendimas Nr. C(2019) 3452, kuriuo nustatomos su Sąjungos finansuotomis išlaidomis susijusių finansinių pataisų, kurias reikia atlikti dėl taikytinų viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo, nustatymo gairės.

Pažeidimo sąvoka

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS 2013 M. GRUODŽIO 17 D. REGLAMENTO (ES) NR. 1303/2013 2 STR. 36 P.

PAŽEIDIMAS

- ✓ TAI BET KOKS ĮGYVENDINANT EUROPOS SĄJUNGOS INVESTICIJŲ FONDUS PADARYTAS EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AR NACIONALINĖS TEISĖS, SUSIJUSIOS SU JOS TAIKYMU, PAŽEIDIMAS;
- ✓ PAŽEIDIMAS YRA PADAROMAS EKONOMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJO VEIKSMAIS AR NEVEIKIMU;
- ✓ KAI NEPAGRĮSTAS IŠLAIDAS ĮTRAUKUS Į EUROPOS SĄJUNGOS BIUDŽETĄ PADAROMA AR BŪTŲ PADARYTA ŽALA EUROPOS SĄJUNGOS BIUDŽETUI.

Pažeidimo sąvoka

Pažeidimo sąvoka apima tris kriterijus

1 požymis

Europos Sąjungos teisės ar nacionalinės teisės, susijusios su Europos Sąjungos teisės taikymu, pažeidimas

Sprendime dėl pažeidimo yra nustatomi ir įvardinami konkretūs ES ar nacionalinės teisės aktai ir jų nuostatos (pvz. Reglamento 6 str., VPĮ 17 str. 1 d., 49 str. ar kt.), kurie buvo pažeisti vykdant pirkimą

nuostatos, susiję su viešojo intereso apsauga. Viešųjų pirkimų principai yra ne tik perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų teisių bei pareigų viešojo pirkimo srityje tiesioginis šaltinis, bet ir tiesiogiai taikytinos teisės normos. Vien viešųjų pirkimų principų pažeidimo konstatavimas, nesiremiant jokia papildoma norma, yra pakankamas pagrindas reikalauti teismo pripažinti neteisėtais perkančiosios organizacijos veiksmus. Taigi viešųjų pirkimų principai yra tos imperatyviosios normos, pagal kurias vertinama daugelis viešųjų pirkimų proceso elementų, taip *LAT 2009 m. lapkričio 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-506/2009*

2 požymis

kilęs dėl ekonominės
veiklos vykdytojo
veiksmų ar neveikimo

Projekto vykdytojas,
vykdydamas pirkimą, pats
atlieka tam tikrus veiksmus

PAFT 464 p. nustato, kad kai pareiškėjas, projekto vykdytojas ar partneris yra perkančioji organizacija pagal Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, jis atsako už Viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų laikymąsi. Taigi, įgyvendinančioji institucija, šiuo atveju CPVA, nėra atsakinga už tinkamą Projekto vykdymą. Tiek ES

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021 m. kovo 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. e13-1312-595/2021

3 požymis

Sprendimu dėl pažeidimo pritaikius finansinę korekciją ir paskaičius konkretų jos dydį reiškia, kad yra netinkamų (nepagrįstų) išlaidų, kurias įtraukus į ES biudžetą buvo/būtų padaryta žala

nepagrįstas išlaidas įtraukus į Europos Sąjungos biudžetą padaroma ar būtų padaryta žala Europos Sąjungos biudžetui

„bet juk buvo 5 tiekėjai, ir sutartis pasirašyta už mažesnę sumą, nei buvo suplanuota skirti pirkimui lėšų...“

...viešųjų pirkimų srityje pažeidimai nagrinėjami atsižvelgiant į tikslą apsaugoti Sąjungos finansinius interesus ir atitiktį Sąjungos teisės aktams (pirmiausia – skaidrumo, nediskriminavimo, lygiateisiškumo, proporcingumo ir teisinio tikrumo principams). Be to, finansinės pataisos gali būti taikomos tik jei konkretus pažeidimas turi arba galėtų turėti finansinį poveikį Sąjungos biudžetui. Todėl šiose gairėse nurodytų (arba į juos panašių) rūšių pažeidimai, dėl kurių 2 skirsnyje nustatyta fiksuoto dydžio pataisa, laikomi turinčiais finansinį poveikį.

Teisinis reglamentavimas imperatyviai nustato, kad racionalus lėšų panaudojimas yra galimas tik nepažeidžiant VPĮ nuostatų.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. balandžio 23 d.

BYLA A-727-502/2018

Dėl išvados ir sprendimo panaikinimo

59. Teisėjų kolegija pažymi, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėdamas analogiško pobūdžio bylas ir pasisakydamas dėl viešųjų pirkimų pažeidimų, yra pažymėjęs, kad vien tik aplinkybė, jog nekilo konkretūs, apčiuopiami padariniai, nereiškia, kad neigiamų padarinių apskritai nekilo. Teisės aktai nenustato, kad finansinės korekcijos negali būti taikomos, jei nustatyti iš pirmo žvilgsnio formalūs teisės aktų pažeidimai iki galo nebuvo realizuoti (įgyvendinti) arba nesukėlė tiesioginių, betarpiškų, matomų neigiamų padarinių. Pastebėtina, kad net ir formalūs pirkimo dokumentų trūkumai faktiškai gali atgrasyti potencialius dalyvius nuo dalyvavimo viešajame pirkime, o esamiems dalyviams gali realiai sutrukdyti pateikti tinkamą pasiūlymą. Taigi net ir formalūs viešojo pirkimo trūkumai konkrečioje situacijoje gali patvirtinti, kad pirkimas buvo atliktas pažeidžiant skaidrumo, viešumo, vienodo vertinimo ar kitus pagrindinius viešųjų pirkimų vykdymo imperatyvus. Vien tik šių principų pažeidimas gali sudaryti pagrindą taikyti griežtas poveikio priemones, nes tokie pirkimo trūkumai paprastai negali būti laikomi mažareikšmiais (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. kovo 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2868-502/2016; 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-2046/2013).

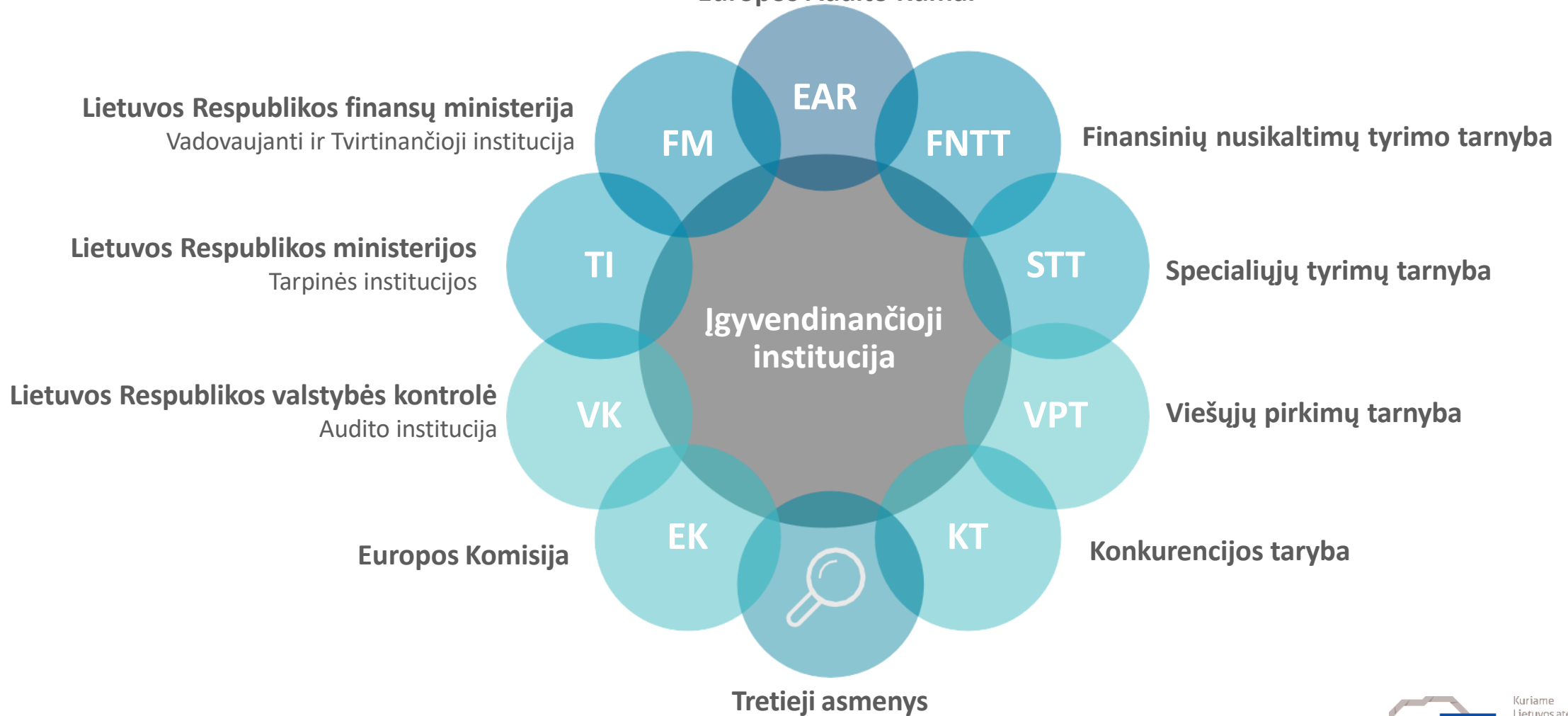
Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Pažeidimų procesas

Institucijos galinčios įtarti pažeidimus (PAFT 295-296 p.)

Europos Audito Rūmai

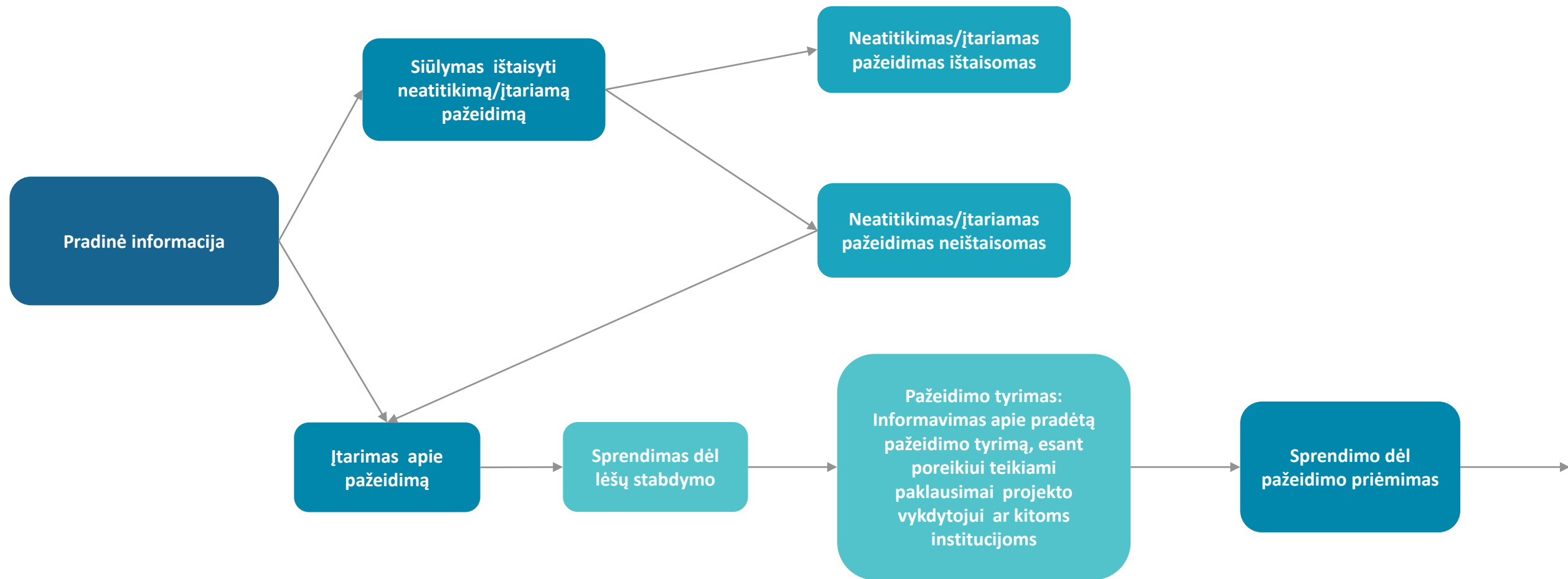

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmy programą

Pažeidimų procesas

Pažeidimo tyrimo eiga (PAFT 25 skirsnis. Pažeidimų tyrimas)

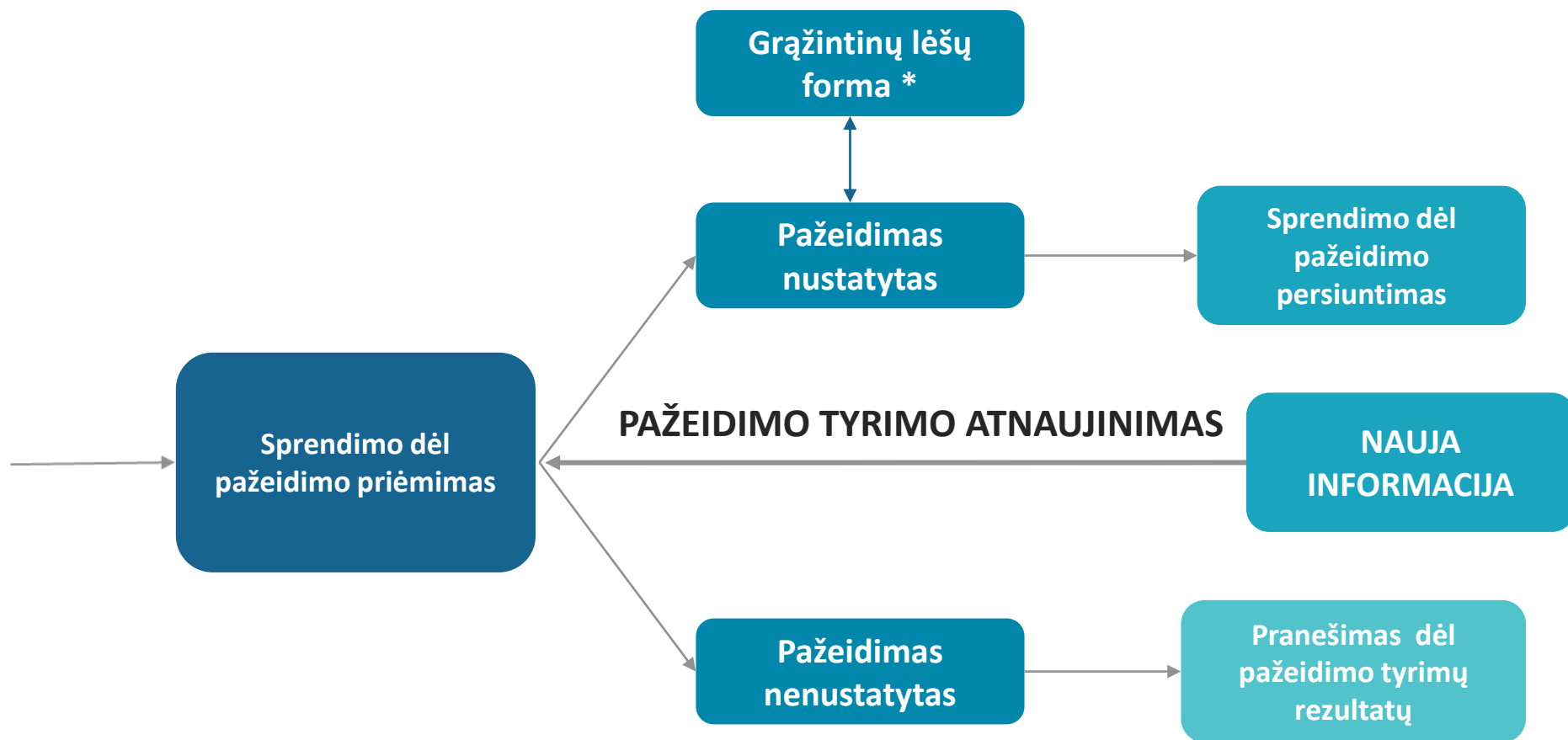

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Pažeidimų procesas

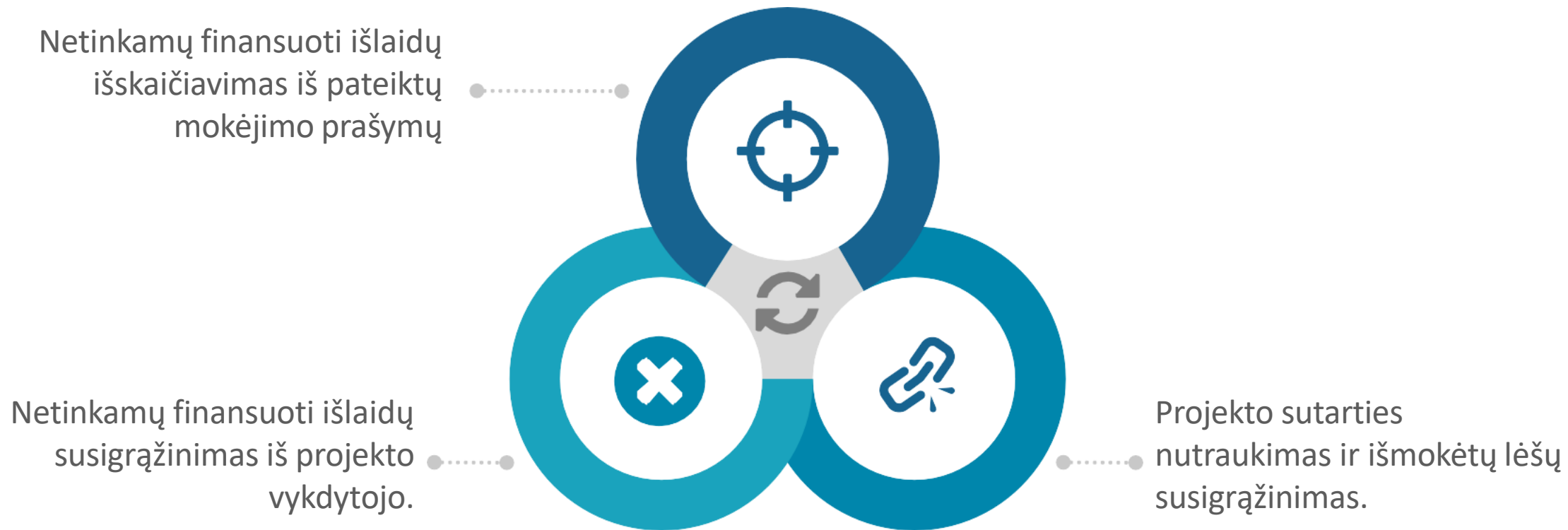
Pažeidimo tyrimo eiga (PAFT 25 skirsnis. Pažeidimų tyrimas)

* Grąžintinų lėšų forma yra pildoma, jei yra nustatomas pažeidimas ir grąžintinos lėšos

Pažeidimų procesas

Pažeidimų pasekmės (PAFT 314 p.)

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

2. VEIKSMAI IKI ĮTARIMO APIE PAŽEIDIMĄ REGISTRAVIMO

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmy programą

Įtarimai apie pažeidimą gali kilti

Įtariamų pažeidimų/neatitikimų tyrimas (PAFT 295-302 p.)

Veiksmai kilus įtarimui apie pažeidimą

Projektą administruojantis darbuotojas:

1

Surenka ir įvertina visą su įtarimu susijusią informaciją

2

Įvertina ar neatitikimas gali būti ištaisytas

3

Paprašo projekto vykdytojo pateikti paaiškinimus arba ištaisyti neatitikimus

4

Esant poreikiui, kreipiasi į kitus atitinkamą kompetenciją turinčius CPVA darbuotojus arba į kompetetingą instituciją dėl informacijos pateikimo

5

Įvertina projekto vykdytojo paaiškinimus arba neatitikimo ištaisymus

6

Atlieka kitus būtinus veiksmus

Projekto vykdytojo paaiškinimai arba neatitikimų ištaisymai yra labai svarbūs ir vertinami labai įdėmiai prieš priimanti sprendimą ar įtarimas apie pažeidimą turi būti registruojamas, ar Projekto vykdytojas pateikė pakankamus, teisėtus ir teisingus argumentus ar veiksmus, paneigiančius arba ištaisančius įtarimą apie pažeidimą.

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Neatitikimo ištaisymas

Jeigu įtariamas pažeidimas/neatitikimas:

- ❖ Nėra susijęs su įtariama nusikalstama veika, susijusia su ES struktūrinių fondų lėšų neteisėtu gavimu ir (ar) panaudojimu, arba korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, susijusia su ES struktūrinių fondų lėšų neteisėtu gavimu ir (ar) panaudojimu;
- ❖ Nėra susijęs su sisteminiu pažeidimu (pasikartojančio pobūdžio);

Jis gali būti ištaisytas:

- ❖ atliekant pirkimą iš naujo (jei įtariamas pažeidimas susijęs su pirkimo sutartimi, kurią sudarant ar vykdant nesilaikyta teisės aktuose nustatytos pirkimų tvarkos, ir, jei reikia, susigrąžinant lėšas);
- ❖ įgyvendinančiajai institucijai patvirtinus tik tinkamą finansuoti išlaidų sumą ir (ar) projekto vykdytojui atlikus įgyvendinančiosios institucijos nurodytus veiksmus (kitų įtariamų pažeidimų atvejais, kai su įtariamu pažeidimu susijusios lėšos nebuvo išmokėtos arba išmokėta ne daugiau nei 15 eurų (penkiolika eurų)).

- ❖ **JEIGU NEATITIKIMAS NEIŠTAISOMAS, REGISTRUOJAMAS ĮTARIMAS APIE PAŽEIDIMĄ IR PRADEDAMAS PAŽEIDIMO TYRIMAS (PAFT 302 p.)**

3. PAŽEIDIMO TYRIMAS

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmy programą

Pažeidimo tyrimas

PAFT 303-314 p.

Sprendimas dėl pažeidimo per 30 d. gali būti apskųstas Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui ABTĮ nustatyta tvarka.

Kuriame Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

4. SPRENDIMAS DĖL PAŽEIDIMO

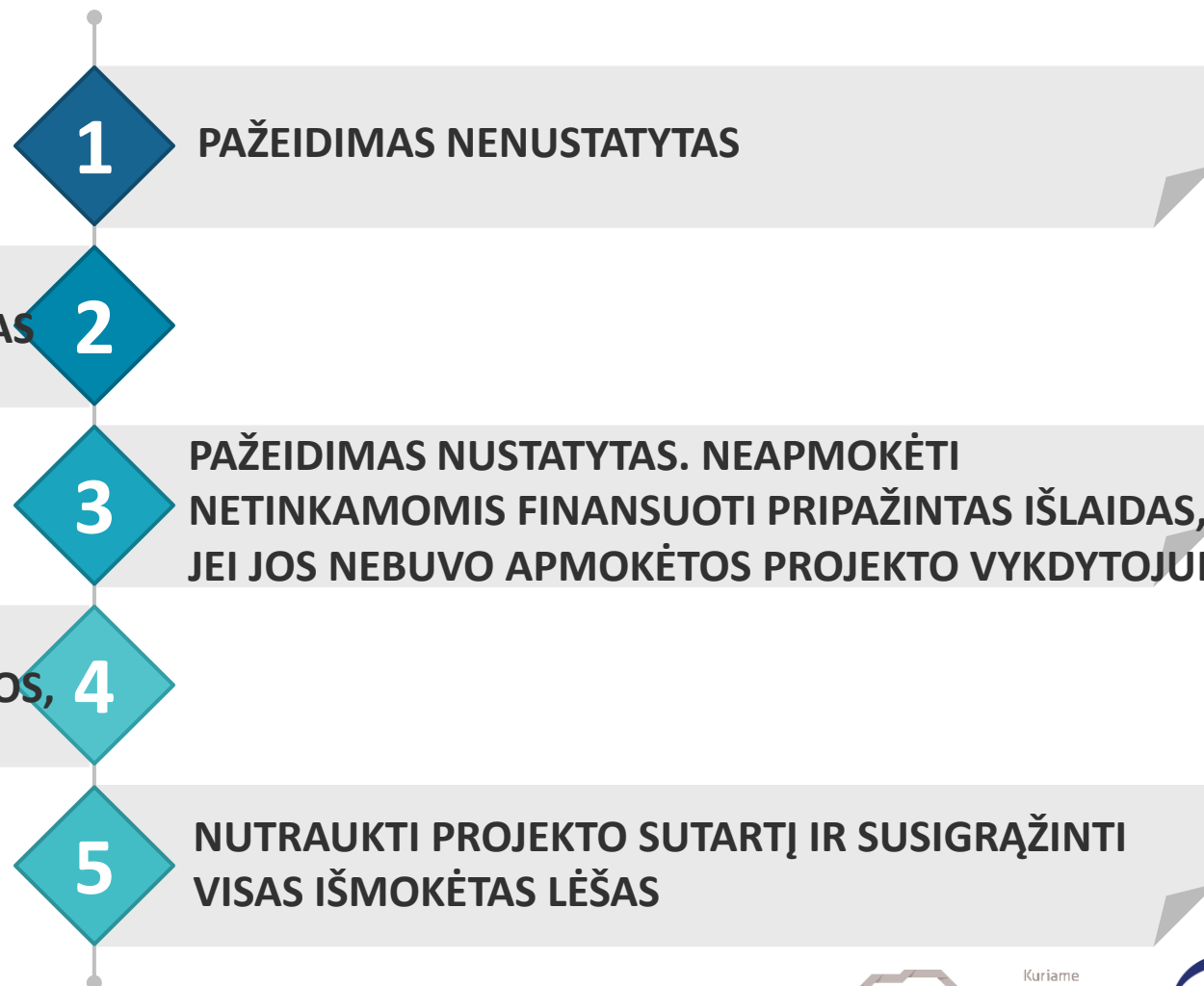

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmy programą

Sprendimas dėl pažeidimo

PAFT 314 STR.

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

5. FINANSINĖ KOREKCIJA

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veikslių programa

Finansinė korekcija

Priimant Sprendimą dėl pažeidimo, vadovaujantis Gairėmis, yra nustatoma finansinė korekcija

Finansinės korekcijos dydis yra 5, 10, 25, 100 procentų nuo Sutarties vertės, tenkančios Projektui.

Jei Projekto vykdytojui nėra išmokėtos visos Projekto lėšos, tuomet finansinės korekcijos dydis yra išskaičiuojamas iš teikiamų mokėjimo prašymų.

Jei Projekto vykdytojui lėšos jau yra išmokėtos, tuomet yra užpildoma Gražintinių lėšų forma ir nustatytos finansinės korekcijos dydis yra susigrąžinamas.

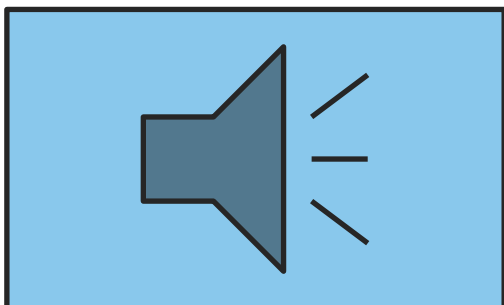
Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

LVAT 2016 m. rugsėjo 6 d. nutartis byloje Nr. eA-1217-261/2016

yra teisinga ir proporcinga padarytiems pažeidimams.

3. Pasisakant dėl finansinės korekcijos taikymo ir jos proporcingumo, aktuali yra Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika (2013 m. gruodžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-2152/2013), pagal kurią tam tikrų sankcijų (finansavimo korekcijų) taikymo proporcingumo principas yra įtvirtintas visoje Gairių specialiojoje dalyje („Sutartys, kurioms taikomos Bendrijos viešojo pirkimo direktyvos“). Šioje dalyje priklausomai nuo viešojo pirkimo nuostatų pažeidimų rūšies ir jų sunkumo laipsnio yra pateikti diferencijuoti sankcijų (finansavimo korekcijų) dydžiai (nuo 2 iki 100 proc.). Tuo jau pačiose Gairėse iš dalies yra užtikrintas sankcijų (finansinių korekcijų) taikymo proporcingumo principas. Kita vertus, kalbant apie patį Gairių 23 punktą, pažymėtina, kad jame nurodyta sankcijos taikymo formuluotė „10 proc. Sutarties sumos. Ši suma gali būti sumažinta iki 5 proc., atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą“ leidžia daryti išvadą, jog 10 proc. dydžio korekcija laikytina pagrindine sankcija už šiame punkte aprašytų pažeidimų padarymą. Šios korekcijos dydžio sumažinimas (iki 5 proc.) yra galimas, tačiau jis turi būti taikomas tik išimtiniais atvejais, atsižvelgiant išimtinai tik į padaryto pažeidimo sunkumą. Gairių bendrojoje dalyje yra įtvirtintas atskiro (t. y. kiekvieno) pažeidimo vertinimo principas. Tai leidžia daryti išvadą, kad už kiekvieną Gairių specialiojoje dalyje klasifikuotą viešojo pirkimo nuostatų pažeidimą gali būti taikoma šį pažeidimą atitinkanti sankcija (finansinė korekcija). Iš to daroma loginė

PAŽEIDIMO TYRIMO ATNAUJINIMAS

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmy programą

PAŽEIDIMO TYRIMO ATNAUJINIMAS

PAAIŠKĖJUS NAUJOMS APLINKYBĖMS,
KURIOS NEBUVO ĮVERTINTOS PAŽEIDIMO
TYRIMO METU, PAŽEIDIMO TYRIMAS
GALI BŪTI ATNAUJINTAS.

PAŽEIDIMO
TYRIMO
ATNAUJINIMAS

1. PROJEKTĄ ADMINISTRUOJANTIS
DARBUOTOJAS ĮVERTINA NAUJAI PAAIŠKĖJUSIAS
APLINKYBES, IR JEI JOS DARO ĮTAKĄ PRIIMTAM
SPRENDIMUI DĖL PAŽEIDIMO, ATNAUJINA
PAŽEIDIMO TYRIMĄ

3. JEI ATNAUJINUS TYRIMĄ PRIIMAMAS
SPRENDIMAS, KAD PAŽEIDIMAS NENUSTATYTAS,
PRV IR MINISTERIJA RAŠTU INFORMUOJAMA APIE
TOKĮ SPRENDIMĄ, ĮSKAITANT SPRENDIMĄ
PANAIKINTI GRAŽINTINŲ LĖŠŲ FORMĄ, JEI JI BUVO
PATVIRTINTA PIRMINIO TYRIMO METU.

2. ATNAUJINUS PAŽEIDIMO TYRIMO VEIKSMAI
ATLIEKAMI IR SPRENDIMAS DĖL PAŽEIDIMO
PRIIMAMAS PAŽEIDIMO TYRIMO TVARKA.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ !

Vardas Pavardė

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veikslių programa

